

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024-2030

Sieroszewice 2024

Opracował:
Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Sieroszewicach
we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sieroszewicach

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU.....	3
CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	3
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ.....	5
CELE PROGRAMU.....	6
OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU.....	8
ŚRODKI FINANSOWE I REALIZACJA PROGRAMU.....	8
ZAKOŃCZENIE.....	8

I. WPROWADZENIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej sformułowała definicję przemocy domowej zgodnie, z którą przez przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, osób najbliższych (spokrewnionych lub powinowatych, przysposobionych), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienia i krzywdy np. moralne u osób dotkniętych przemocą, ograniczanie lub pozbawianie dostępu do środków finansowych, podjęcia pracy i uzyskania samodzielności finansowej, naruszanie prywatności osób doznających przemocy lub wzbudzanie poczucia zagrożenia, poniżenia lub dręczenia także przy pomocy środków komunikacji elektronicznej.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030 jest opracowany i będzie realizowany w oparciu o niżej wymienione akty prawne:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2023 poz. 2151 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023, poz. 901 ze zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 poz. 1870),
- uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024- 2030 (M.P. poz. 1232).

III. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 ze zm.) definiuje przemoc domową jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub

zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc domowa przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Cykle przemocy:

1. Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe.
2. Faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych.
3. Faza miodowego miesiąca – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Przemoc ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale przede wszystkim do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

IV. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach. Jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Dużą rolę odgrywa tutaj zdiagnozowanie skali problemu. Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, pomimo coraz większej świadomości społecznej, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

Skala problemu przemocy domowej w Gminie Sieroszewice

Skala problemu przemocy na terenie Gminy Sieroszewice została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieroszewicach, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach i Policji.

Tabela Nr 1. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego

Rok	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	46	58	44	42

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach za rok 2020, 2021, 2022, 2023

Tabela Nr 2. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu „Niebieska Karta”

Rok	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu	20	19	16	15

Źródło: Informacje na podstawie sporządzonych „Niebieskich Kart” za rok 2020, 2021, 2022, 2023

Tabela Nr 3. Liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy domowej

Rok	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba interwencji domowych	56	44	42	43

Źródło: Posterunek Policji w Sieroszewicach za rok 2020, 2021, 2022, 2023

Tabela Nr 4. Liczba skierowanych postępowań przygotowawczych skierowanych do Prokuratury Rejonowej w Ostrowie Wielkopolskim

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba interwencji domowych	7	4	2	3

Źródło: Posterunek Policji w Sieroszewicach za rok 2020, 2021, 2022, 2023

Tabela Nr 5. Liczba rodzin, które otrzymały pomoc z powodu przemocy

rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty	35	42	38	33

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach za rok 2020,2021,2022,2023

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska. Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród innych instytucji z różnych powodów. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy domowej są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy już, jako osoby dorosłe.

V. CELE PROGRAMU

Głównym założeniem programu jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ukierunkowanych na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc, edukację przedstawicieli różnych podmiotów

podejmujących działania z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej, w tym również prowadzących procedurę "Niebieskiej Karty", a także szeroko rozumianą edukację społeczeństwa.

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu, doprowadzą do ograniczenia tego zjawiska w gminie Sieroszewice, poprzez:

- wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy m.in.: poradnictwo i interwencja, działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców;
- zwiększenie dostępu i usprawnienie systemu pomocy osobom dotkniętym przemocą domową m.in. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc;
- wzrost umiejętności i kompetencji przedstawicieli różnych podmiotów realizujących działania z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej.

Program powstał w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym oraz rodzinnym i jednocześnie działania jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób i rodzin uwikłanych w przemoc domową.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Ograniczenie na terenie Gminy Sieroszewice rozmiaru i następstw zjawiska przemocy domowej.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU:

1. Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

- 1.1 Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych.
- 1.2 Dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- 1.3 Umieszczenie na stronie internetowej Gminy Sieroszewice oraz w Biuletynie Informacyjnym Gminy Sieroszewice.

2. Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny.

- 2.1 Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.
- 2.2 Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”.
- 2.3 Prowadzenie Punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy i rodzin w kryzysie.
- 2.4 Udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym i zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom dotkniętym przemocą.

3. Pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników z instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

- 3.1 Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego i służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.

3.2 Organizowanie szkoleń w celu podniesienia umiejętności pracy z osobami dotkniętymi problemem przemocy.

3.3 Uczestnictwo w konferencjach i seminariach.

3.4 Integracja i koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocy domowej.

VI. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej lata 2024-2030 przyczyni się do:

1. Pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej, zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy i zwiększenia wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy.
2. Ochrony ofiar przemocy poprzez wsparcie prawne i psychologiczne i do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doznających przemocy i zwiększy dostępność do profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy domowej.
3. Podwyższenia kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy domowej.
4. Zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej.

VII. ŚRODKI FINANSOWE I REALIZACJA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej są środki z budżetu Gminy Sieroszewice przeznaczone na realizację zadań w ramach przeciwdziałania przemocy domowej oraz środki pozyskane z innych źródeł.

Za realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 odpowiada Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Sieroszewicach. Ocena realizacji poszczególnych zadań Programu będzie monitorowana przez członków GZI. Uzyskane dane będą służyć sprawdzeniu efektywności i skuteczności działań podejmowanych w ramach Programu.

VIII. ZAKOŃCZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej pozwoli na dążenie do zmniejszenia skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Sieroszewice. Jest zgodny z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Osiągnięcie zawartych w Programie celów, umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą.